

LBRIS

We know
books

JEFFREY ARCHER

O TOLBĂ PLINĂ
CU SĂGETI

CUPRINS

Statueta chinezească.....	11
Dejunul formal	27
Lovitura de stat.....	39
Primul miracol.....	71
Gentlemanul perfect	87
Aventură de-o noapte.....	103
<i>The Century</i>	123
Rutina întreruptă	137
Înconvenientul lui Henry	149
O chestiune de principiu.....	173
Profesorul maghiar.....	195
O dragoste pentru toată viața.....	211

LIBRIS

We know
books

STATUETA CHINEZEASCĂ

MICUȚA STATUETĂ CHINEZEASCĂ era ultima care ajunsese la evaluarea licitatorului. Lotul 103 generase acele șapte liniștite care preced întotdeauna vânzarea unei capodopere. Asistentul licitatorului ridică în mâini delicatul obiect din fildeș, astfel încât publicul numeros să-l poată admira, în timp ce licitatorul privi în încăpere pentru a se asigura că știa unde se află ofertanții importanți. Am privit în catalogul meu și am citit descrierea detaliată a obiectului și ce se știa despre istoria acestuia.

Statueta fusese cumpărată din Ha Li Chuan în anul 1871 și fusese descrisă pitoresc de Casa de Licitații Sotheby ca fiind „proprietatea unui gentleman“, lucru care, de obicei, însemna că un membru al aristocrației nu voia să se știe că era nevoit să vândă o moștenire de familie. Mă întrebam dacă așa stăteau lucrurile și în acea ocazie, așa că am decis să fac niște cercetări pentru a afla cum ajunsese acea statueta chinezească în sala de licitații în acea dimineață de joi cu mai bine de o sută de ani mai târziu.

— Lotul numărul 103, anunță licitatorul. Cât oferiți pentru această minunată piesă de...?

Sir Alexander Heathcote, pe lângă faptul că era un gentleman, era și un bărbat foarte exact. Avea o înălțime de exact un metru și nouăzeci de centimetri, se trezea în fiecare

zi exact la șapte dimineața, lua micul-dejun cu soția sa și mânca un singur ou fiert exact patru minute, două felii de pâine prăjită cu o lingură de marmeladă Cooper's și bea o ceașcă de ceai chinezesc. Apoi lua o trăsură de la casa lui din Cadogan Gardens la exact opt și douăzeci de minute, ajungea la Ministerul Afacerilor Externe la exact ora opt și cincizeci și nouă de minute și se întorcea acasă când ceasul bătea ora șase.

Sir Alexander fusese foarte exact încă de la o vârstă fragedă, fiind singurul fiu al unui general. Dar, spre deosebire de tatăl său, alesese să-și slujească regina în diplomatie, o altă meserie foarte strictă. Avansase de la un birou la comun de la Ministerul Afacerilor Externe din Whitehall la gradul de Secretar II în Calcutta, la cel de Secretar II la Viena, la cel de Secretar I la Roma, la cel de Prim Colaborator la Washington și, într-un final, la cel de Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar la Beijing. Fusese încântat când domnul Gladstone îl invitase să reprezinte guvernul în China, având în vedere că, deja de ceva vreme, făcuse o pasiune serioasă, dincolo de cea de amator, pentru arta dinastiei Ming. Această încununare a carierei sale distinse avea să-i permită ceva ce până atunci i se păruse imposibil, șansa de a admira în habitatul lor natural unele dintre cele mai frumoase statui, picturi și desene pe care avusese șansa până atunci să le privească doar în paginile cărților.

Când Sir Alexander ajunsese la Beijing, după o călătorie pe mare și pe uscat care durase aproape două luni, își prezentase scrisorile de acreditare împăratesei Tzu-Hsi împreună cu o scrisoare privată din partea reginei Victoria. Împărăteasa, îmbrăcată din cap până-n picioare în alb și auriu, îl primise pe noul ambasador în Sala Tronului din Palatul Imperial. Citise scrisoarea din partea monarhului britanic în timp ce Sir Alexander așteptase în picioare.

Alteța Sa Imperială nu-i dezvăluise noului demnitar nimic din conținutul scrisorii, doar îi urase succes în noul său mandat. Apoi ridicase ușor din colțurile gurii, gest pe care Sir Alexander îl interpretase corect ca fiind semnul că întâlnirea lor se încheiase. În vreme ce era condus înapoi pe grandioasele holuri ale Palatului Imperial de către un supus mandarin îmbrăcat în haina lungă de Curte neagră și aurie, Sir Alexander mersese cât de încet posibil, admirând splendida colecție de statuete din fildeș și jad împrăștiate la întâmplare prin palat, la fel cum lucrările lui Cellini și ale lui Michelangelo sunt acum expuse unele lângă altele în Florența.

Având în vedere că numirea sa era de numai trei ani, Sir Alexander nu-și luase concediu, preferând să-și folosească timpul lăsând ambasada în urmă și călătorind călare în districtele mai periferice pentru a afla mai multe despre țară și despre oameni. În aceste călătorii, fusese mereu însoțit de un supus mandarin din personalul palatului care juca rolul de interpret și de ghid.

Într-o astfel de călătorie, în timp ce traversau străzile noroioase ale unui mic sat cu doar câteva case numit Ha Li Chuan, aflat la aproximativ optzeci de kilometri de Beijing, Sir Alexander dăduse din întâmplare peste atelierul unui bătrân meșteșugar. Lăsându-și servitorii în urmă, ambasadorul coborâse de pe cal și intrase în atelierul dărăpănat din lemn pentru a admira delicatele obiecte din fildeș și jad îngrămădite pe rafturile care acopereau pereții de la podea și până la tavan. Deși erau moderne, piesele erau superb executate de un meșteșugar priceput și ambasadorul intrase în micuța colibă cu gândul de a cumpăra o mică amintire din călătorie. Odată intrat în atelier, abia se putuse mișca de teama de a nu dărâma ceva. Clădirea nu fusese proiectată pentru un vizitator de un metru nouăzeci. Sir Alexander

rămăsese nemișcat și captivat, adulmecând mirosul fin de iasomie care plutea în aer.

Un bătrân meșteșugar, îmbrăcat într-un chimono albastru și cu o pălărie plată neagră, se apropiase grăbit de el pentru a-l saluta; pe spate îi cădea o coadă împletită de păr negru ca tăciunile. Făcuse o plecăciune adâncă și apoi ridica privirea la uriașul englez. Demnitarul făcuse și el, la rândul lui, o plecăciune în timp ce mandarinul explica cine era Sir Alexander și faptul că voia să arunce o privire la lucrările meșteșugarului. Bătrânul încuviințase chiar înainte ca mandarinul să-și formuleze rugămintea. Vreme de mai bine de o oră, demnitarul oftase și zâmbise privind cu atenție și admirație mai multe obiecte și, într-un final, se întorsese spre bătrân pentru a-i lăuda măiestria. Meșteșugarul făcuse din nou o plecăciune și zâmbise timid dezvelindu-și gingiile fără dinți cu o bucurie autentică la auzul complimentelor lui Sir Alexander. Întinzând arătătorul spre fundul magazinului, le făcuse semn celor doi vizitatori importanți să-l urmeze. Cei doi făcuseră întocmai și intraseră într-o adevărată peșteră a lui Aladin, cu rânduri de superbe miniaturi de împărați și personaje istorice. Ambasadorul ar fi fost fericit să se piardă în noianul de fildeș cel puțin o săptămână. Sir Alexander și meșteșugarul au discutat prin intermediul interpretului și, astfel, pasiunea și cunoștințele sale despre dinastia Ming au ieșit la iveală. Auzind acestea, meșteșugarul se luminase și îl rugase cu voce joasă pe mandarin.

– Excelență, am o piesă chiar a dinastiei Ming pe care cred că v-ar face plăcere să o vedeți. O statueta care aparține familiei mele de șapte generații.

– Aș fi onorat, spusesse demnitarul.

– Onoarea ar fi de partea mea, Excelență, spusesse bărbatul mărunțel ieșind grăbit pe ușa din spate, iar Sir

Alexander știa prea bine că bătrânul nu s-ar fi gândit să invite un asemenea oaspete de vază în umila sa casă până când nu s-ar fi cunoscut reciproc de ani de zile și abia după ce ar fi fost invitat el întâi în casa lui Sir Alexander. Trecuseră câteva minute până când silueta în albastru se întoarse cu pași mărunți, cu părul împletit săltându-i pe spate. De departe se vedea că ținea un obiect strâns la piept de parcă ar fi fost o comoară. Meșteșugarul îi întinsese demnitarului obiectul pentru ca acesta să-l privească atent. Sir Alexander căscase gura larg neputându-și ascunde încântarea. Statueta, care nu avea mai mult de cincisprezece centimetri, îl reprezenta pe împăratul Kung și era cea mai bună mostră de artă din perioada dinastiei Ming pe care demnitarul o văzuse vreodată. Sir Alexander era convins că autorul era marele Pen Q care era patronat de împărat, așa că, cel mai probabil, data din secolul al XV-lea. Singurul cusur al statuetei era că baza din fildeș pe care erau așezate, de obicei, astfel de obiecte lipsea. Cu toate astea, meșteșugarul nu spusese nimic, iar privirea îi strălucea de bucurie văzând încântarea oaspetelui său în timp ce admira statueta din fildeș a împăratului.

– Credeți că statueta este bună? întrebasesse meșteșugarul prin intermediul interpretului.

– Este magnifică, răspunsese demnitarul. Cu adevărat magnifică.

– Operele mele nu sunt demne să stea alături de ea, adăugă, umil, meșteșugarul.

– Nu, nu, spusese demnitarul, deși adevărul era că măruntul meșteșugar știa că oaspetele de seamă încerca doar să fie politicoș, pentru că Sir Alexander ținea statueta într-o manieră care denota aceeași iubire pe care o nutrea și bătrânul pentru acel obiect.

Demnitarul îi zâmbise meșteșugarului în timp ce-i înapoia statueta împăratului Kung și apoi rostise poate

singurele cuvinte lipsite de diplomatie pe care le spusese vreodată în cei treizeci și cinci de ani petrecuți în serviciul reginei și al țării:

– Cât mi-aș fi dorit să fie a mea!

Sir Alexander regretase cele spuse îndată ce-l auzi pe mandarin traducând, pentru că știa prea bine vechea tradiție chinezească potrivit căreia dacă un oaspete important cere ceva, cel care oferă va crește în ochii semenilor săi dăruind obiectul cerut.

Privirea bătrânului meșteșugar se întristase în timp ce-i înmâna demnitarului statueta.

– Nu, nu. Glumeam, spusese Sir Alexander rapid încercând să-i înapoieze obiectul proprietarului de drept.

– Veți dezonora umilul meu cămin dacă nu veți accepta statueta împăratului, Excelență, replicase bătrânul anxios, iar mandarinul încuviință cu gravitate.

Demnitarul rămăsese o vreme în tăcere.

– Mi-am dezonorat propriul cămin, domnule, răspunse el și se întorsese spre mandarin care rămăsese impasibil.

Mărunțelul meșteșugar făcuse o plecăciune:

– Trebuie să găsec o bază pentru statuie, zisese el, altfel nu o veți putea expune.

Se dusese într-un colț al încăperii și deschisese un cufăr din lemn în care păstra, cel mai probabil, sute de baze pentru propriile statuete. Scotocise și scosese un mic soclu decorat cu figuri întunecate care demnitarului nu-i prea plăceau. Cu toate astea, se potriveau perfect, iar bătrânul îl asigurase pe Sir Alexander că, deși nu cunoștea istoria soclului, acesta purta însemnele unui meșteșugar iscusit.

Genat, demnitarul luase darul și încercase fără succes să-i mulțumească bătrânului. Meșteșugarul făcuse din nou o plecăciune adâncă în timp ce Sir Alexander și impasibilul mandarin părăseau micuțul atelier.

În timp ce grupul se întorcea la Beijing, observând că de abătut era demnitarul, mandarinul vorbise neîntrebat, ceva ce nu obișnuia să facă:

– Excelență, sunt convins, spusese el, că aveți cunoștință de vechiul obicei chinezesc conform căruia atunci când un străin a fost generos, trebuie să-i întorci gestul într-un an calendaristic.

Sir Alexander îi zâmbise în semn de mulțumire și se gândise cu atenție la vorbele mandarinului. Odată întors la reședința oficială, se dusese imediat în vasta bibliotecă a ambasadei pentru a vedea dacă putea atribui o valoare realistă micii capodopere. După o căutare sârguincioasă, găsisese desenul unei statuete din perioada Ming care era aproape la fel cu cea aflată în posesia lui și cu ajutorul mandarinului reuși să-i stabilească adevărata valoare, o sumă care echivala cu indemnizația pe aproape trei ani a unui slujitor al Coroanei. Diplomatul a discutat subiectul cu Lady Heathcote, iar ea nu-i lăsă niciun dubiu asupra modului în care trebuia să procedeze.

În săptămâna următoare, diplomatul trimise, prin mesager privat, o scrisoare bancherilor săi, Coutts & Co. din Strand, Londra, cerându-le să-i vireze cât mai urgent, la Beijing, o mare parte din economiile sale. Când sosiră banii, nouă săptămâni mai târziu, diplomatul apelă din nou la mandarin, care-i ascultă întrebările și-i dădu detaliile cerute, șapte zile mai târziu.

Mandarinul aflase că micuțul meșteșugar, Yung Lee, provenea din vechea și respectata familie Yung Shau, care se ocupa cu meșteșugurile de cinci sute de ani. Sir Alexander aflase și că mulți dintre strămoșii lui Yung Lee aveau opere expuse în palatele prinților Manchu. Yung Lee îmbătrânea și își dorea să se retragă pe dealurile de deasupra satului unde muriseră toți strămoșii lui. Fiul său era pregătit

să preia atelierul și să ducă mai departe tradiția familiei. Diplomatul îi mulțumi mandarinului pentru conștiinciozitate și mai avu o singură rugămintă. Mandarinul îl ascultă plin de compasiune pe ambasadorul din Anglia și se întoarse la palat pentru a cere sfaturi.

Câteva zile mai târziu, împărăteasa îi aprobă cererea lui Sir Alexander.

Un an mai târziu, diplomatul, însoțit de mandarin, se îndreptă din nou de la Beijing spre satul Ha Li Chuan. Odată ajuns, Sir Alexander descălecă imediat și intră în atelierul pe care și-l amintea atât de bine unde bătrânul era așezat pe băncuța lui, cu pălăria plată ușor strâmbă pe cap, ținând cu drag o bucată de fildeș neprelucrată în mâini. Ridică privirea de la munca lui și își târî picioarele spre diplomat, nerecunoscându-l imediat pe oaspete, ci abia când ajunse foarte aproape de el. Făcu o plecăciune adâncă. Diplomatul îi vorbi cu ajutorul mandarinului:

– M-am întors, domnule, până la trecerea unui an, pentru a-mi plăti datoria.

– Nu era nevoie, Excelență. Familia mea este onorată că statueta se află într-o mare ambasadă și că va putea, poate, într-o zi, fi admirată de oamenii din țara dumneavoastră.

Diplomatul nu putu găsi cuvinte potrivite pentru a-i răspunde, așa că-l rugă doar să-l însoțească într-o scurtă călătorie.

Meșteșugarul acceptă fără să pună întrebări și cei trei bărbați se îndreptară spre nord, călare pe măgăruși. Călătoriră peste două ore pe o cărare îngustă și sinuoasă pe dealurile din spatele atelierului meșteșugarului până ajunseră în satul Ma Tien unde se întâlniră cu un alt mandarin care făcu o plecăciune adâncă în fața diplomatului și-i rugă pe Sir Alexander și pe meșteșugar să continue călătoria pe jos împreună cu el. Merseră în tăcere spre marginea

satului și se opriră numai când ajunseră în dreptul unei adâncituri în deal de unde se deschidea o privesc superba asupra văii până la Ha Li Chuan. În adâncitura dealului era o căsuță albă, aproape terminată, cu proporții aproape perfecte. Doi lei din piatră, cu limbile atârându-le afară, străjuiau intrarea. Micul meșteșugar, care nu scosese o vorbă de când plecaseră de la atelierul lui, rămase nedumerit de scopul acelei călătorii până când diplomatul se întoarse spre el și îi spuse:

– Un mic și insuficient dar în încercarea mea timidă de a vă răsplăti gestul.

Meșteșugarul căzu în genunchi și imploră iertarea mandarinului pentru că știa că era interzis ca un meșteșugar să primească un dar de la un străin. Mandarinul ridică privirea, livid la față, înfricoșat, explicându-i țaranului că însăși împărăteasa aprobase cererea diplomatului. Un zâmbet de bucurie apărură pe chipul meșteșugarului în timp ce se apropia încet de ușa de la intrare a frumoasei căsuțe, neputând să nu-și treacă mâna peste leii sculptați. Cei trei călători petrecură apoi o oră admirând micuța casă înainte de a se întoarce, tăcuți și fericiți, înapoi la atelierul din Ha Li Chuan. Cei doi bărbați se despărțiră astfel, cu onoarea restabilită, iar Sir Alexander călări spre ambasadă în aceea seară mulțumit că acțiunile sale primiseră atât aprobarea mandarinului, cât și a lui Lady Heathcote.

Diplomatul își termină misiunea la Beijing, iar împărăteasa îi acordă Steaua de Argint a Chinei, iar regina adăugă titlul de Cavaler lungii sale liste de decorații. La câteva săptămâni după ce se întorsese la Ministerul de Externe și eliberase biroul din China, Sir Alexander se pensionă retrăgându-se în Yorkshire-ul natal, singurul ținut din Anglia ai cărui locuitori, spre deosebire de chinezi, sperau să se nască și să moară în același loc.

Sir Alexander își petrecu ultimii ani de viață în casa răposatului său tată împreună cu soția și cu micuța statueta a împăratului din dinastia Ming. Statuia era așezată în centrul poliței șemineului din salon pentru ca toată lumea să o poată admira.

Fiind un om exact, Sir Alexander lăsă scris un testament lung și detaliat în care preciză instrucțiuni pentru împărțirea averii, inclusiv ceea ce avea să se întâmple cu statueta după moartea sa. Îl lăsă moștenire pe împăratul Kung primului său fiu, punând condiția ca și el să facă același lucru și să transmită statueta mai departe primului său fiu, sau fiică, în cazul în care nu ar fi avut moștenitor masculin în linie directă. Preciză chiar ca statueta să nu fie niciodată înstrăinată, mai puțin în cazul în care onoarea familiei ar fi fost în pericol. Sir Alexander Heathcote muri în urma unui accident vascular la miezul nopții în cel de-al șaptezecilea an de viață.

Primul său născut, maiorul James Heathcote, era în slujba reginei în Războiul Burilor când intră în posesia statuii împăratului din dinastia Ming. Maiorul era un luptător, aflat la conducerea regimentului ducelui de Wellington și, deși avea un interes scăzut pentru cultură, chiar și el își dădu seama că moștenirea de familie nu era o comoară de rând, așa că împrumută statueta regimentului Halifax pentru ca împăratul să poată fi expus în sala de mese unde frații lui ofițeri îl puteau admira.

Când James Heathcote deveni colonel al ducelui, statueta împăratului fu așezată cu mândrie pe masă alături de trofeele câștigate la Waterloo, la Sevastopol, în Crimeea și la Madrid. Și statueta din dinastia Ming rămase acolo până ce colonelul se pensionă și se retrase la casa tatălui său din Yorkshire, când reveni din nou pe polița șemineului din

salon. Colonelul nu era genul de om care să nesocotească dorința răposatului său tată, nici chiar după moarte, așa că lăsă instrucțiuni clare că moștenirea de familie trebuia să-i fie lăsată mereu primului născut din familia Heathcote, mai puțin în cazul în care onoarea familiei era pusă în pericol. Colonelul James Heathcote MC nu a murit ca un soldat, pur și simplu, într-o noapte a adormit în fața șemineului, cu *Yorkshire Post* în poală.

Primul născut al colonelului, reverendul Alexander Heathcote, era la acea vreme paroh într-o mică parohie în Much Madham în Hertfordshire. După ce îl înmormântă pe tatăl său cu onoruri militare, așeză statueta împăratului din dinastia Ming pe polița șemineului din casa parohială. Câteva membre ale Uniunii Mamelor admirară capodopera, iar una sau două doamne în vârstă fuseseră auzite remarcând lucrătura ei delicată. Abia atunci când reverendul deveni episcop și statuia ajunsese în palatul episcopal, statueta avu parte de admirația pe care o merita. Mulți dintre cei care veneau la palat și auzeau povestea despre cum achiziționase bunicul episcopului statueta din dinastia Ming erau fascinați când aflau despre diferența dintre splendida statueta și soclul acesteia. Era întotdeauna o poveste bună de spus după cină.

Dumnezeu îi cheamă la El chiar și pe ambasadorii săi, dar nu făcu asta înainte de a-i permite episcopului să scrie un testament prin care lăsa moștenire statueta fiului său, repetând cu strictețe aceleași instrucțiuni lăsate de bunicul său. Fiul episcopului, căpitanul James Heathcote, presta serviciu în regimentul bunicului său, așa că statueta din dinastia Ming reveni pe masa regimentului Halifax. Când timp statueta lipsise, pe masa trofeelor se adăugaseră cele pentru Ypres, Marne și Verdun. Regimentul lupta din nou împotriva Germaniei și tânărul căpitan James Heathcote a